

LUND UNIVERSITY

Review of Sven Rosborn, "Vikingakungens guldskatt" (2021)

Wienberg, Jes

Published in:
Kuml: Årbog for Jysk Arkæologisk Selskab

2022

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Wienberg, J. (2022). Review of Sven Rosborn, "Vikingakungens guldskatt" (2021). *Kuml: Årbog for Jysk Arkæologisk Selskab*, 2022, 176-181.

Total number of authors:
1

Creative Commons License:
Annan

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Ønsker man et aktuelt indblik i, hvad der er muligt inden for de naturvidenskabelige undersøgelser, konservering og udgravningsteknikker i laboratorier, er Fregerslev-publikationen en guldgrube. Her 'spiller arkæologien med musklerne', og selvom ikke alle undersøgelser er færdiggjort, fremlægges der i publikationen imponerende resultater. Nogle af teknikkerne er måske formidlet på en måde, som kræver noget forhåndskundskab og/eller tålmodighed, og forfatterens argument havde været overbevisende nok uden 5-6 siders data i tabeller, man med fordel kunne have placeret i et appendiks.

Del II og III fremstår efter dette blik ind i fremtidige potentialer, næsten noget tilbageskuende. Der bringes ikke voldsomt mange nyheder til bords, men perspektiveringen til resten af Europa og Eurasien er med til at understrege Fregerslevsfundets internationale forbindelser: De udenlandske materialer og teknikker, graven indeholder, placeres i en lang europæisk og eurasisk, næsten heraldisk, symbolik, forløberen til middelalderens idealiserede og pansrede ridder.

Man bliver som tidligere nævnt også ekstremt bevidst om, at mange af disse fund repræsenterer mistet potentiale. Her er naturligvis et fokus på hestens udstyr, der selv under bevaringsforhold som Fregerslev, ofte er godt bevaret og repræsenteret. Men hvor anderledes ville vores viden havde set ud, hvis alle kammergrave var underkastet Fregerslevgravens lup?

Publikationens sidste artikler tager os sydpå til kavaleriet i Det Karolingske Rige og øst over stepperne. Her behøver man ikke at spekulere på betydningen af hestens rolle i militæret eller samfundet. Stridsheste dukker op i samtlige kilder, og for steppenomadernes vedkommende er hestens rolle fuldstændig afgørende. Den er kulturen. Nomadiske rytterfolk dukker sent op i arkæologien og har indtil nu efterladt få fysiske spor, men der ligger et spændende potentiale og venter. Her

kunne man måske komme tættere på et spørgsmål, som udgravningen ved Fregerslev ikke besvarer: Med ret hårdhændede midler, voldsomme bid og sporer, har man behersket hesten. Muligvis har dette været nødvendigt i en kampsituation, hvor det bogstaveligt gælder liv eller død, men afhængighedsforholdet mellem menneske og hest er ikke belyst. Hvilken relation har forholdet skabt? Er den nedlagte hest en stridshest, eller er den symbolet på et udenlandsk ideal, man ønskede at vise sin tilknytning til? Funktionsundersøgelsen af det rekonstruerede bid understreger, at ridning er en implicit og ikke overførbar viden. Evnen til at kunne føle og aflæse hestens krop og reaktioner erhverves gennem mange års erfaring, som kan skabe en brutal eller nænsom rytter. Hvilken slags rytter var den gravlagte? Vi ved det ikke. Dog har de grundige undersøgelser påvist en lille, men vigtig detalje: I Graven er der nedlagt en foderpose med havre. I døden, efter at være blevet slået ned for at følge sin herre, har man alligevel set hesten som et selvstændigt individ med egne behov og sørget for, at den fik en mulepose med foder til den lange rejse mod Valhalla.

Sara Heil Jensen
Kulturhistorisk museum
Oslo Universitet

Sven Rosborn (med bidrag af Tomas Sielski): *Vikingakungens guldskatt. Om upptäckten av ett unikt manuskript, kung Harald Blåtands grav och placeringen av fästet Jomsborg*. Malmö 2021. 364 sider. ISBN 978-91-986780-0-0. Pris 299 SEK.

Nyheden slog ned som en bombe i 2014, at der eksisterede en guldplade med Harald Gormssøns navn, tolket som en mindeskrive for den danske konge Harald Blåtand, ligesom kongens grav var blevet identificeret i nutidens Polen. Og så tilkom yderligere en nyhed: At man havde opdaget en

tidligere ukendt krønike, *Gesta Wulinensis ecclesiae pontificum*, forfattet af et øjenvidne til centrale hændelser i Haralds liv.

Siden da er vi blevet fodret med *teasers* i form af tekster samt film på YouTube om fundet. Nyheden er blevet fulgt af en omfattende debat, om det kan være sandt eller ej, en debat præget af tilhængernes og modstandernes skrårige påstande, af kraftig kritik og forsøg på forsvar. Nu er bogen om fundet, eller snarere opdagelsen af fundet, omsider udkommet, *Vikingakungens gulds katt*. Bogen er efterfølgende blevet oversat til dansk og engelsk og har fået opmærksomhed i de traditionelle medier.

Forfatteren er Sven Rosborn, uddannet middelalderarkæolog med en licentiatafhandling, *Kompanihuset i Malmö* (1973), en mangeårig karriere som afdelingschef på Malmö Museer, derefter forskningschef på Fotevikens Museum – som hovedsageligt er en rekonstrueret vikingeby – en af initiativtagerne til tidsskriftet *Populär Historia* samt forfatter til en lang række mere eller mindre populære bøger og artikler, hvor *Den skånska historien. Vikingarna* (2004), *Søsterkirkene og Steinhuset på Granavollen* (2014) og *Det medeltida Malmö* (2016) kan fremhæves. Sven Rosborn er altså arkæolog, entreprenør og flittig skribent.

Vikingakungens gulds katt er indbundet, i tospaltet layout, skrevet i et let læst sprog og rigt illustreret. Bogen giver således et populærvidenskabeligt indtryk, selvom der henvises videre i noter. Man mødes dog af et omslag af ganske kitchet karakter med runer (Rökstenen), gulds kiven og silhuetten af vikinger i solnedgang – noget, som snarere leder tankerne mod en skønlitterær roman i vikingemiljø. Den maleriske beskrivelse af kong Harald Klaks ankomst til Ingelheim i Tyskland i 826 og formuleringer, der indrammer Snorri Sturluson, “Svärdet och yxan hängde löst på väggen; det var en tid av intriger och blodsdåd”, efterlader et indtryk af fiktion, eller at Sturluson er et forbillede for forfatteren (s. 61, 131). Udvalget af bogens fotografier er

tematisk eller kronologisk ufokuseret – her optræder således alt fra Gundestrupkarret (s. 64) til situationen, hvor forfatteren for første gang blev præsenteret for gulds kiven (s. 211).

Bogen består af et forord, syv hovedkapitler, et bilag, noter samt en præsentation af forfatteren. Hovedkapitlerne er “Vikingatiden” (s. 7-94), som er en redegørelse, hvor der her og i det følgende er et udstrakt genbrug af tekst og illustrationer fra en tidligere bog (Rosborn 2004). Forfatteren slår åbne døre ind, såsom at perioden faktisk ikke var så barbarisk, at det var en international tid, at man havde evne til at organisere sig, og at kvinderne havde en stærk stilling (s. 41, også 153). Men identifikationen af såkaldte dromoner – byzantinske skibe med udstikkende køl – på skånske runesten er dog en opmærksomhed værd (s. 85ff jf. Rosborn 2004, s. 126ff). “Historien om Harald Blåtand” (s. 95-183), hvor krøniken *Gesta Wulinensis ecclesiae pontificum* anvendes for at give en ny skildring af tiden, bringer meget nyt til torvs. “Harald Blåtands grav” (s. 184-206) fortæller med mange forviklinger om fundet af graven i 1841 og af Hiddenseeskatten i 1872. “Historien efter 2:a världskriget” (s. 207-230) handler om, hvad der skete ved krigsafslutningen i 1945, og hvordan materialet, som bruges i bogen, kom i Sielski-familjens besiddelse. “Innehållet i Harald Blåtands grav” (s. 231-265) præsenterer skatten i alle dele. “Historiska aspekter kring Polenfyndet” (s. 266-307) diskuterer eksistensen og lokaliseringen af Jomsborg. I “Funderingar vid Harald Blåtands grav” (s. 308-324) grubler forfatteren over Gorms slægt, at Jomsborg har kontrolleret salthandel, at trelleborgene kan tolkes som tyske tvangsborge, for Harald blev tysk lydkonge, og hvorfor graven og dens skat forblev urørt i en hedensk region, og at både Bamberg- og Cammin-skrinet kan have tilhørt Harald Blåtand. Herefter følger “Håndskriftsbilag: Uddrag af *Gesta Wulinensis ecclesiae pontificum* (s. 325-355).

Bogens sensationelle påstande er, at man har identificeret Harald Blåtands grav ved Wiejkowo i dagens Polen, 5 km øst for Wollin, tæt ved Østersøens kyst og den tyske grænse; at han var begravet med en guldskat; at dele af skatten er den samme som den berømte Hiddensee-skat i Tyskland; at nordhøjen i Jelling blev opført for Gorm den Gamles dronning Thyra; at skelettet, som er fundet i et kammer under Jelling Kirke, ikke tilhører Haralds far Gorm, men Haralds ældre broder, Knud Danaast, som blev dræbt i et togt til Irland; at Svend Tveskægs far ikke var Harald, men Knud; derimod giftede Harald sig med den gravide enke, Tove, så han blev Svens fosterfar; at Jomsborg har eksisteret ikke langt fra Wollin, datidens Jumne; og endelig at en forsvundet krønike beskriver den danske historie mellem 941 og 1012 samt perioden 1140-73 og dermed giver indblik i hidtil ukendte forhold. Nå ja, mere kunne nævnes, såsom at Skåne blev erobret i 964 på kongens vegne af Harald Blåtands nevø, Guldharald, Knud Danaasts søn, og at Toke Gormssøn 975 lagde hjørnестenen til et tempel i *Lvntarum*; det hidtil ældste belæg for byen Lund.

Det meste giver faktisk god mening på den måde, at forfatteren giver bud på løsningen af gamle gåder i danmarkshistorien fra en tid, hvor de arkæologiske og skriftlige kilder giver et meget ufuldstændigt billede: At Harald Blåtand flygtede til og døde i det slaviske område, er velkendt, og hans eventuelle begravelse i Roskilde – nævnt hos Adam af Bremen – er beskrevet som utroværdigt af en kildekritisk dansk historiker (jf. Niels Lund, *Harald Blåtands død og hans begravelse i Roskilde?*, 1998). Ja, grave af kendte personer dukker op, som når Tutankhamons uforstyrrede grav blev opdaget i 1922, når et monument over formodentlig Philip II blev fundet i 1977 i Vergina i Grækenland, og når graven efter den engelske konge Richard III (*My kingdom for a horse!*) blev afdækket på en parkeringsplads i Leicester

i 2012. Og nye vikingetidsskatte findes, f.eks. Fæsteds skatten nær Ribe i 2016. Hiddensee-skatten er blevet anset som fremstillet i et dansk kongeligt værksted. I præsteindberetningerne i 1600-årene nævnes, at nordhøjen i Jelling netop var bygget over Thyra. Allerede den svensk-tyske arkæolog Jörn Staecker argumenterede for, at den gravlagte i Jelling Kirke var Knud Danaast. Jomsborg er kommet og gået i forskningen, men den sagnomspundne plads fik fornyet aktualitet fra 1930'erne med opdagelsen af Trelleborg på Sjælland. Selv en krønike kan dukke op uventet, selvom dens eksistens ikke var helt ukendt, hvilket Poul Helgesens Skibby-krønike er et eksempel på, da den blev genfundet indmuret i apsiden i Skibby Kirke i 1650. Og Lund er de senere år blevet dateret på dendrokronologisk vis til Harald Blåtands regeringstid.

Men selvom det kan være meningsfuldt, behøver det ikke at være sandt. Og er det sandt, behøver det også at sandsynliggøres, så det bliver overbevisende. Kan det således være et spørgsmål om en forfalsket guldplade og krønike, som det er blevet hævdet, altså om skrøner, om skønlitteratur? Der kendes jo forfalskninger fra både middelalderen og nutiden: Som eksempel kan nævnes "Det konstantinske gavebrev", der blev skrevet i 700-årene og afsløret som forfalskning i 1440. Og i nutiden kendes flere eksempler såsom den omdiskuterede *Zions Viser protokoller*, Kensington-runestenen, Piltdown-mennesket, Drakes messingplade, Vinlands-kortet og senest en tekst på papyrus, der nævner Kristi kone. Danske antikvariske instanser har da også tilsyneladende valgt at afvise eller ikke tage stilling til fundet af guldskatten (s. 210, 213).

I *Vikingakungens guldskatt* beskrives jomsvikingerne som lokaliseret i et grænseland mellem rendyrket sagn, forskønnet historie og den historiske virkelighed (s. 302). Det samme kan siges om bogen selv. Vikingetiden, jomsvikinger, Harald Blå-

tand, Jellingdynastiet, børn, som finder gemte guldskatte, nazister og modstands-kæmpere under 2. Verdenskrig og – med på et hjørne – den kendte købmand og arkæolog Heinrich Schliemann, som fandt og udgravede myternes Troja, samt et dokument beseglet af Tempelridderordenen. Advarselssklokkerne begynder at ringe. Men tænk, om det er sandt?!

Nu til kilderne, som er centrale: Harald Blåtands formodede grav i Wiejkowo i dagens Polen, en stenkrypt eller -kammer, opdaget i 1841 af den 11 år gamle Heinrich Boldt i forbindelse med fornyelsen af en kirke og igen (eller senest) tilgængelig i 1945, hvor den blev besøgt af brødrene Michael, Theodor og Stefan Sielski, mens den i dag ikke er synlig. Dens eksistens bygger på dagbøger fra især Heinrichs onkel, som var præst, samt på breve og vidnesbyrd, som vi får omtalt og refereret, men ikke får adgang til (s. 184ff, 207ff).

En guldskat i graven, som på samme måde bliver omtalt og refereret, men som vi ikke får mulighed for at tage del i – bortset fra en støbt guldske, der blev fundet i stenkammeret i 1945 og er havnet i Sverige, da finderens familie flyttede til Sverige i 1980'erne. Her tager den da 10-årige Maja Sielski skiven med til skolen, og historien ruller i gang (s. 207ff). Skiven bliver omhyggeligt præsenteret og bærer på fremsiden teksten "ARALD/CVRMSVN/ REX AD TAN/ ER SCONJ/ VMN CIV/ ALDIN", læst som "Harald Gormssøn, konge over daner, Skåne, Jumne, byen Oldenborg"; på bagsiden er præget et kors (s. 233ff).

Ud over skiven skulle der til skatten tilhøre "flera hundra småmynt, silverstarvar och guldtrådar" (s. 244), blandt dette skulle findes en mønt slået under Otto III, 983-1002, samt en byzantinsk mønt fra Basilius II, 976-1025, begge i familiens eje. Der skulle have været to thors-hamre af guld, "korsen med djävulsansikten" (s. 246), og der findes flere fotografier af en afstøbning i sølv af det ene, men

begge er forsvundne; sølvkopien, som findes på et fotografi, har en påfaldende lighed med et fund fra Skåne fra 1877, som det er muligt at købe moderne kopier af på nettet (s. 246 fig. 185 jf. S. 251 fig. 190; f.eks. pandahall.com). Et skrin skulle have eksisteret, "Ett skrin, dekorerat med ben och metall", som er forsvundet, men sammenlignes med Bamberg- og Cammin-skrinet, og hvor sidstnævnte måske kan gemme sig i en nu overdækket bunker i Polen. Der fandtes nogle blyplader med tekst, "Av tyngden trodde vi att dessa också var av guld" (s. 259), som også er forsvundet. Videre to sværd, et kranium, et sølvbæger, et hylster til et krucifiks, et par sølvarmringe og to bronzearmringe, hvoraf kun en armring af bronze synes bevaret (s. 264f).

Hiddensee-skatten anses for at være en del af Harald Blåtands skat, da finderens skulle have nedgravet dele af sin andel af skatten i området, hvor den er fundet ved en stormflod i 1872, alt ifølge nogle dagbøger, som vi får refereret af forfatteren, men ikke har adgang til (s. 201ff).

Jomsborg foreslås efter studier af landskabet og med henvisning til flere skattefund at være lokaliseret på et næs nord om Wiejkowo, ca. 6 km nordøst for Wollin (s. 311ff). Lokaliteten er endnu ikke undersøgt.

Endelig præsenteres en krønike, *Gesta Wulinensis ecclesiae pontificum*, som beskriver den danske historie 941-1012 samt 1140-73. Størstedelen skulle være forfattet af præsten Avico, som havde været i tjeneste hos Harald Blåtand (s. 267f). Krøniken er forsvundet, men kan måske findes i et polsk statsligt arkiv; hvilket eller hvilke får vi dog ikke at vide (s. 230, 269). Indholdet af krøniken er kendt gennem en afskrift fra den latinske originaltekst til polsk i 1963, udført af Antonina Chmielinska, 1898-ca. 1980 (s. 228ff, 267ff). Krøniken præsenteres imidlertid ikke i sin helhed i foreliggende bog, men "relevanta" dele ledsaget af en moderne oversættelse til

svensk, samt fotografier af et udvalg af sider af Chmielinskas kladdehæfte. Krøniken har mærkelige datoangivelser, "17 oktober", "sista juni", "29 juni" og "7 december" (s. 334, 336, 340), hvilket, som påpeget af historikeren Kurt Villads Jensen, kan tyde på at den er et falsum.

Vi står altså med et formodet gravkammer, som ikke er tilgængeligt, en skat, som er forsvundet, bortset fra en guldske, som ikke kan dateres, et par mønter, nogle fotografier af en kopi af en thorshammer, som kan være moderne, samt en bronzearmring. Endvidere en hypotetisk forklaring på nedlæggelsen af Hiddensee-skatten og en ikke undersøgt lokalitet udpeget som Jomsborg. Endelig, og ikke mindst, en formodet krønike, der kun præsenteres i små udvalg af tekster fra en formodet oversættelse til polsk fra 1963, samt en nutidig oversættelse til svensk. Det er ikke godt nok!

Der er også forhold undervejs, som gør, at man bliver skeptisk over for bogen: Hypoteser bliver til fakta, f.eks. det 11 m høje stentårn i Borgeby i Skåne og de mange trelleborge rundt om i landet (s. 142ff); at der ikke henvises til den seneste litteratur om trelleborgene, men henvises til Klavs Randsborg, *The Viking Age in Denmark* (1980) for en oversigt (s. 359 note 131), og ikke f.eks. til Else Roesdahl m.fl. *Aggersborg. The Viking-Age settlement and fortress* (2014). Man forbløffes over, hvordan forfatteren tager udgangspunkt i et forældet billede af vikingetiden, en 'stråmand', som han siden afviser. Man forundres over, at den kristne kong Harald Blåtand overhovedet får en guldskat med sig i sin grav. Og endelig bliver man overrasket over, hvordan den nyfundne krønike helt ukritisk bliver anvendt som en sandfærdig skildring, som om mere end 100 års udvikling af den historiske kildekritik har været forgæves.

Hvordan skal man vurdere bogens og dens sensationelle oplysninger? Altså hvordan er det med manden, den svenske

arkæolog Sven Rosborn, kan man affærdige ham, kan man så også affærdige bogen? Det kan jo være, at han i sin entusiasme her har opsnuset noget vigtigt, så man bliver nødt til at gå efter bolden.

Kritikken har lydt, at nok publicerer han meget, men det er på Fotevikens Museums hjemmeside (fotevikensmuseum.se), på platforme som Academia og You-Tube samt på eget forlag. Teksterne er således ikke gået igennem en fagfællebedømmelse, som nu vinder frem i akademiske sammenhænge. Bogen ville måske blive forbedret, hvad gælder en del manglende henvisninger, hypoteser, der bliver til fakta, og forekomsten af rene spekulationer. Men fagfællesystemet er ingen garanti for kvalitet, og det kan være en hindring for nye og uventede idéer og anvendes oftest i sammenhænge, hvor fagfolk skriver til fagfolk.

Derimod må jeg fastslå, at bogen er dårligt skrevet og struktureret, hvilket sænker hele sagen. Den er rodet disponeret, hvor man kan have vanskeligt ved at følge med. Der er glidninger fra hypoteser til fakta. Der er en hyppig forekomst af superlativer, altså unødvendige overdrivelser med ord som "blomstrande", "mängd", "mäktig", "våldig" og "enorm". Rosborn iscenesætter sig selv som den kompetente fagmand, som ved "Ödets gudinna" (s. 184) bliver gjort opmærksom på guldskenen, altså som helt i fortællingen. Han får præsenteret sig fire gange som museumschef, leder af en af de i Sverige største arkæologiske enheder samt en større mønt- og medaljesamling (s. 34, 184, 211, 364). Og folk, som er skeptiske eller afvisende, især hvad angår skiven, bliver omtalt med ord som "saknade kunskap", "håpnadsväckande påstående och lögn" (s. 184), "prestigetänkande" (s. 215), "felaktigt och förkastligt" (233), "oseriösa debatt" (s. 234), "fullständigt osannolika" (s. 238), "helt omöjligt" (s. 240), "fantasins värld", "definitivt inte trovärdigt" (s. 242), "fantasifulla och tvärsäkra

påståenden utan några som helst belägg genom fakta” (s. 266). Det ligner en bog skrevet af en engageret amatør, ikke af en professionel, og da ikke i betydningen af amatør som en, der elsker noget. I det hele taget er fundet fremlagt på en måde, hvor fortællingen om opdagelsen står i vejen for en saglig præsentation af fundet samt argumentation for, at det er ægte.

Få måneder efter, at den svenske udgave af bogen blev trykt, publicerede Rosborn en artikel “Aspekter på källmaterial kring Harald Blåtands grav i Polen” (Academia.com; sep. 2021), som præsenterede et antal “helt klara bevis” for, at fundet var ægte; en argumentation, som burde have været en del af bogen. Atter fremhæver han sin egen kompetence og gentager, at han blev afvist af danske myndigheder, og at breve – som vi ikke får adgang til – beretter, at guldskiven fremkom i en stenkælder i 1945, og vi får at vide, at et forsvundet dokument fra 1267 navngiver krøniken, som omfatter 150 sider. Som argument for, at krøniken er ægte, angives fire forhold, som er omtalt i teksten, men som først blev arkæologisk kendt efter 1963: 1) Borgeby som fæstning/en trelleborg, ifølge Rosborn først foreslået af Rickard Holmberg i 1977 (det var nu 1973 af arkitekten Peter Bredsdorff) og påvist ved udgravninger i 1998. 2) At faser i nordhøjen i Jelling er dendrokronologisk dateret i 1987 til 958-59 og 964-65, hvilket passer med en beskrivelse i krøniken af Gorms begravelse af Thyra og flytningen af hendes grav. 3) At en fæstning i Lund nævnes anlagt i 974, hvor Rosborn selv i 2004 foreslog eksistensen af en ringborg (den er endnu en hypotese). Og 4), at der i 2011 er fundet mønter fra 900-årene i Lancashire med navnet på en konge “AIRDEKONUT”, hvilket ifølge krøniken er Gorms far, Knud den Høje (noget, som der hersker tvivl om). Men hele argumentationen forudsætter, at krøniken ikke er en forfalskning skrevet efter 1973/1977/1987/2004/2011. Og uanset, så har

vi stadig ikke fået adgang til afskriften af krøniken som helhed, endsige middelalderkrøniken på latin.

Skal vores danmarkshistorie nu omskrives? Nej! Så længe fundet ikke præsenteres på en overbevisende måde, som tillader andre end de direkte involverede at vurdere det nye, der eventuelt er fremkommet, bliver det ikke aktuelt. Enten står vi over for en sensation eller over for forfalskninger. Det er svært at afgøre entydigt, fordi vi er overladt til at tro på forfatteren af *Vikingakungens guldskatt*, samtidig med at han ivrigt og konsekvent holder kortene tæt til kroppen. Såfremt fundet er ægte, kan han måske berømmes for at have bragt fundet frem i den offentlige debat, men han er selv den største forhindring for, at det bliver taget alvorligt. Hvis fundet er ægte, er der mange problemer forude, hvor man kunne starte med at lede efter middelalderkrøniken og påbegynde arkæologiske undersøgelser ved den udpegede plads for Jomsborg. Og hvis det er en forfalskning, så kan det hele være lige meget.

Jes Wienberg

Historisk arkeologi
Institutionen för Arkeologi
och Antikens historia
Lunds Universitet

Ingunn Marit Røstad: *The Language of Jewellery. Dress-accessories and Negotiations of Identity in Scandinavia, c. AD 400-650/700.* Norske Oldfunn XXXII. Oslo 2021. 394 sider. ISBN: 978-8-2026-9687-0. Pris: 419 NKR.

Siden Haakon Shetelig's studie af korsformede smykker i 1906 har der været en stærk tradition for studier af yngre jernalders smykker i norsk arkæologi. Vi har set talrige eksempler på det i forhold til kronologi, typologi og social betydning. Med udgivelsen af *The Language of Jewellery*